

Planowanie przestrzenne a zrównoważone gospodarowanie wodami publicznymi

***Propozycja zmian w legislacji mających na celu
włączenie rad gospodarki wodnej w procesy
gospodarowania przestrzenią***

*dr inż. Ewa Owczarek-Nowak
Wydział Terenów Wiejskich
Urząd Marszałkowski Woj. Śląskiego*

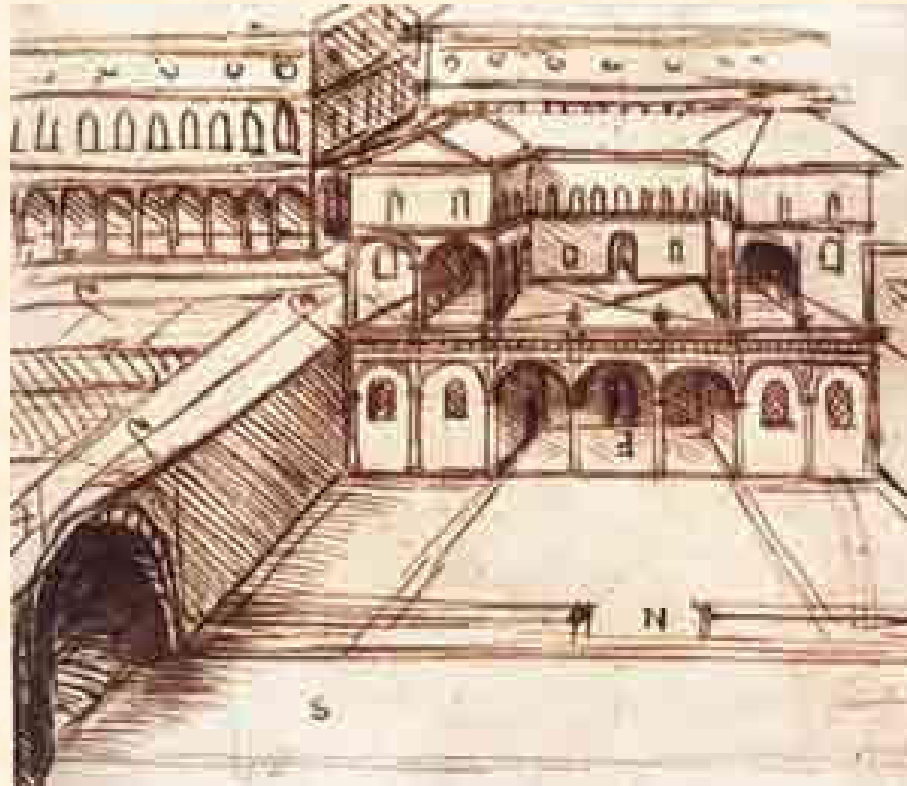
Katowice, luty 2009

już starożytni...

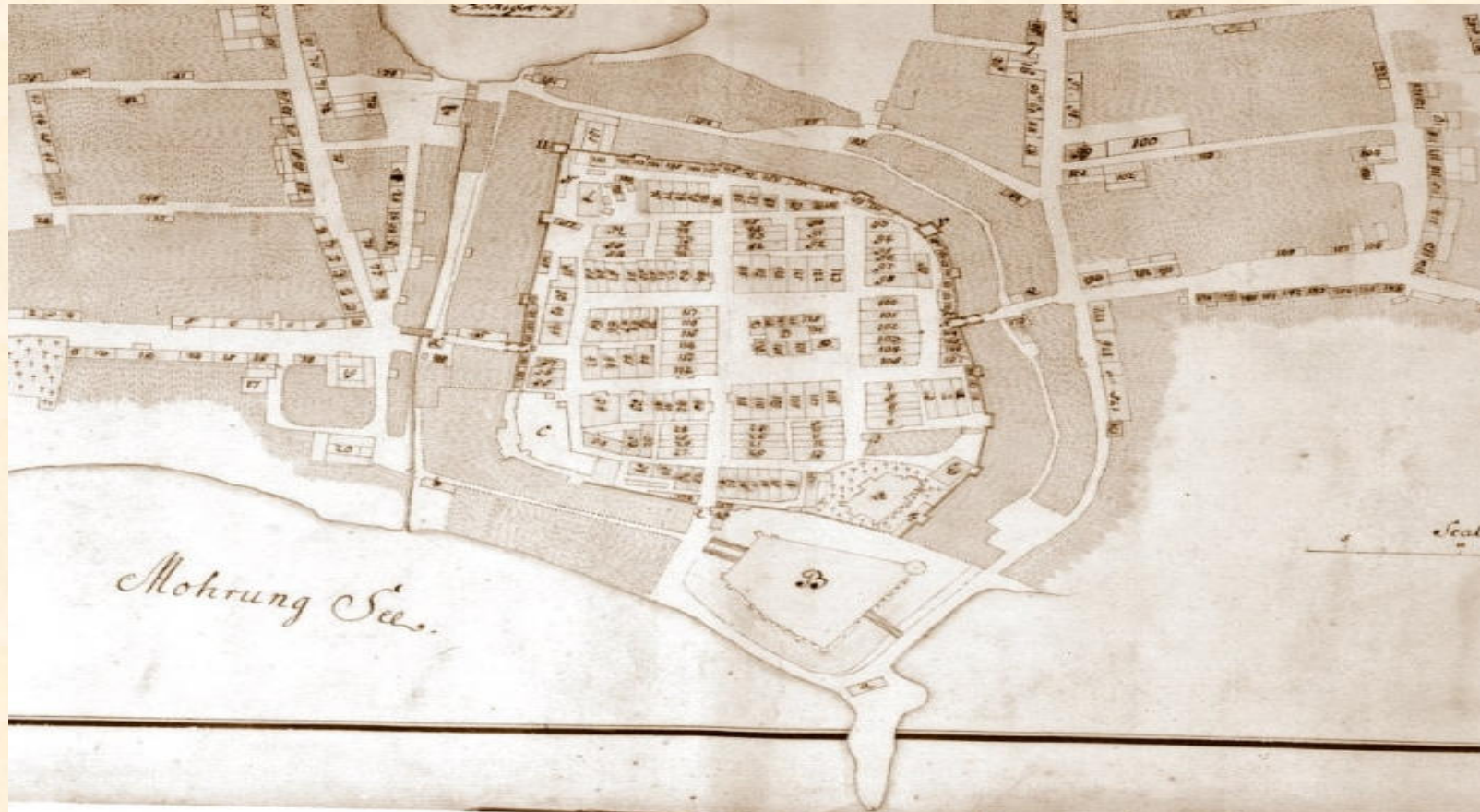
- V w. p.n.e.: traktat Hipodamosa, opisujący idealne miasto na 10 tys. mieszkańców. Greckie miasta były dzielone na kwartały, ulice przecinały się pod kątem prostym, centralny obszar był rezerwowany dla agory
- I w. p.n.e.: traktat Witruwiusza "De architectura" o lokalizowaniu i zasadach projektowania miast. Wg tego autora najpierw tyczono ulice główne, potem boczne, tyczono plac dla forum. W pobliżu lokalizowano bazylikę, skarbiec, kurię i wiezienie. Szczególne miejsce należało też zachować dla teatru. Świątynię lokalizowano w najwyższym punkcie. Układ ulic starano się uzależniać od kierunku wiatrów. W mieście powinny znajdować się 2 główne zespoły budynków 1 - forum, świątynia, skarbiec i 2 – teatr, cyrk, Gymnasion. Ogólny plan miasta uwzględniał potrzeby obrony - zarys kolisty, otoczenie wałami, mury łączące wieże. Starano się wykorzystywać naturalną rzeźbę terenu.

planowanie przestrzenne ma długą i piękną historię

koniec XV w.: Leonardo da Vinci: miasto powinno leżeć nad rzeką, mieć zabudowę dwupoziomową: poziom niższy miałby służyć robotnikom, transportowi i obsłudze, a wyższy przeznaczony byłby mieszczaństwu i szlachcie. Poniżej poziomów miałyby znajdować się kanały żeglowne. Szerokość ulic powinna stanowić co najmniej połowę wysokości przyległych pałaców

planowanie przestrzenne ma długą i piękną historię, c.d.

Plan miasta XVIII w., Morag

regulacje prawne w planowaniu przestrzeni

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W ustawie tej wskazano właściwości organów administracji publicznej:

- samorząd gminny jako odpowiedzialny za *kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej na terenie gminy*;
- samorząd powiatu jako odpowiedzialny za *prowadzenie, w granicach swojej właściwości rzeczowej, analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego, odnoszących się do obszaru powiatu i zagadnień jego rozwoju*;
- samorząd województwa jako odpowiedzialny za *kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej w województwie, w tym uchwalanie planu zagospodarowania przestrzennego województwa*,
- Rada Ministrów jako odpowiedzialna za *kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej państwa, wyrażonej w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju*.

miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego

- akt prawa miejscowego, przyjmowany uchwałą rady gminy
- dokument o szczególnym znaczeniu dla kształtowania ładu przestrzennego
- ogranicza prawa władającego nieruchomością do swobodnego nią dysponowania

Istnieje obowiązek uwzględnienia w planowaniu przestrzennym stref zagrożeń powodziowych, jednak nie wynika z tego bezwzględny zakaz inwestowania na tych terenach. Brak jasno sprecyzowanych przepisów dotyczących rozwoju budownictwa na terenach zalewowych powoduje, że plany zagospodarowania przestrzennego dopuszczają inwestowanie na terenach zagrożonych powodzią.

wojewódzki plan zagospodarowania przestrzennego

- uchwalany przez sejmik województwa
- uwzględnia ustalenia strategii rozwoju województwa
- uwzględnia ustalenia koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju

- w wojewódzkim planie ustala się m.in. system obszarów chronionych, obszary problemowe wraz z zasadami ich zagospodarowania, obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi.
- Przyjęcie planu wojewódzkiego wiąże samorzady gminne w zakresie wprowadzenia do planu miejscowego (po uprzednim uzgodnieniu terminu realizacji) inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym i warunków wprowadzenia ich do planu miejscowego.

Wisła we Włocławku

Problemy w planowaniu przestrzennym w kontekście gospodarki wodnej

- wiele luźno powiązanych dokumentów planistycznych
- ustawa o planowaniu... ustala procedury, a nie zasady kształtowania ładu przestrzennego
- polityka przestrzenna w zasadzie stanowi właściwość samorządów gminnych, a jej podstawową cechą jest uznaniowość
- polityka przestrzenna w gminie oznacza często jedynie spełnianie życzeń inwestorów i właścicieli konkretnych nieruchomości, bez wypracowania wizji ładu przestrzennego na danym obszarze
- brak regulacji wymuszających odzwierciedlenie lokalnej polityki przestrzennej w szerszym kontekście
- fragmentaryczne ustanawianie mpzp, a także częste ich zmienianie, nawet dla pojedynczych nieruchomości

dolina Osobłogi, Ractawice

Propozycje zmian w legislacji

Rozszerzenie kompetencji rad gospodarki wodnej o opiniowanie:

- projektów dokumentów różnego szczebla, mających wpływ na planowanie przestrzeni (np. wieloletnie programy inwestycji)
- projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
- projektów decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego

Zakres tego opiniowania: szeroko rozumiana gospodarka wodna, z uwzględnieniem wpływu planowanej zmiany na zasoby wodne (ich ilość, jakość, funkcje) również na inne tereny położone na obszarze danej zlewni (regionu wodnego).

Zasadnym byłoby również zobowiązanie organu odpowiedzialnego za dany dokument do dołączania do niego pisemnej informacji o sposobie wykorzystania opinii rady gospodarki wodnej.

Dolina rzeki Boyne w okolicach Slane, Irlandia

Problemy w planowaniu przestrzennym w kontekście Propozycje zmian w legislacji gospodarki wodnej

- związanie planów niższego szczebla ustaleniami planów wojewódzkich (lub innych regionalnych)
- wymuszenie ściślejszej współpracy podczas planowania przestrzeni (organy zaangażowane w poszczególne aspekty planowania i specjaliści różnych dziedzin wiedzy)
- wyprowadzenie niektórych elementów zarządzania przestrzenią z kompetencji samorządu gminy
- wprowadzenie skutecznego planowania przestrzeni również na szczeblu regionalnym (obszar dorzecza, regionu wodnego)
- umożliwienie skutecznego oddziaływania na sposób zagospodarowanie określonych elementów przestrzeni (np. możliwość wyegzekwowania zakazu zabudowy)

*dziękuję
za uwagę*